

Győri Ítéltábla
Pf.IV.20.172/2019/4/I.szám

A Győri Ítéltábla a személyesen eljáró **dr. I.rendű felperes neve felperesnek** a dr. Kriveczky György ügyvéd által képviselt **alperes** ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Tatabányai Törvényszék 2019. április 16. napján kelt 16.P.20.001/2019/11. számú ítélete ellen a felperes által 12. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

k ö z b e n s ő í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, megállapítja, hogy a felperes és az alperes jogelődje között 2008. augusztus 19-én létrejött HIT-.... számú kölcsönszerződés érvénytelen.

Mellőzi az elsőfokú ítélet perköltségre irányuló rendelkezését.

A másodfokú eljárás költségét a felperes és az alperes javára fejenként 25.400,- (Huszonötezer-négyszáz) Ft-ban állapítja meg.

Az érvénytelenség jogkövetkezményének levonása körben az iratokat az elsőfokú bíróságnak küldi meg.

Ez ellen a közbenső ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

A felperes 2008. augusztus 19. napján HIT-.... számon kötött kölcsönszerződést az alperes jogelődjével. A kölcsönszerződés szerint a kölcsön összege 2.570.000 forint, a törlesztőrészek száma 118, a kölcsön normál devizakonstrukció, a mértékadó devizanem CHF, a 118 havi törlesztőrészlet összege egyenként 46.539 forint. Az egyedi kölcsönszerződés a kölcsönbevevő nyilatkozataként tartalmazta, hogy a felperes az egyedi kölcsönszerződésben, az annak elválaszthatatlan részét képező opciós és adásvételi szerződésben, valamint az Üzletszabályzatban (HIT/20060531) foglaltakat megismerte, megértette, azokat a nyilatkozata aláírásával magára nézve kötelezőnek ismeri el.

A felek között ugyanezen a napon és ugyanezen a számon opciós szerződés és felfüggesztő hatályú adásvételi szerződés jött létre a kölcsönszerződés biztosítékeként. Az opciós szerződés 4. pontja úgy rendelkezett, hogy a hitelező a vételi jogot a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, ameddig vele szemben a kölcsönszerződésből eredő tartozását a kölcsönbevevő maradéktalanul nem teljesítette. Az opciós szerződés 5. pontja szerint az opciós vételár megegyezik az opció gyakorlásának napján érvényes Eurotax Katalógus szerinti

vételárral. A szerződés 6. pontjában a felek a hitelező javára alapított vételi jog biztosítására a vételi joggal terhelt gépjárműre elidegenítési és terhelési tilalmat kötöttek ki. A szerződés 7. pontja szerint a vételi jog abban az esetben gyakorolható a hitelező részéről, ha a kölcsönbevevő a megállapodás 1. pontjában hivatkozott kölcsönszerződésben megjelölt bármely esedékességi időpontban az azt követő 15 napon belül akár részben, vagy egészben nem tesz eleget valamely fizetési kötelezettségének, továbbá, ha a kölcsönszerződés bármely oknál fogva felmondásra kerül. Az ugyanezen okiratba foglalt felfüggesztő hatályú adásvételi szerződés rögzítette, hogy a kölcsönbevevő eladja, a hitelező megvásárolja a kölcsönszerződésben részletesen körülírt gépjárművet a szerződés 3. pontjában megjelölt vételáron. A szerződés 4. pontja szerint a szerződés hatályba lépésének időpontja az azt megelőző nap, amikor a kölcsönbevevővel szemben olyan jogerős bírósági, vagy egyéb határozatot hoznak, vagy okiratot végrehajtási záradékkal látnak el, amely alapján ellene végrehajtási eljárás kezdeményezhető, illetve az azt megelőző nap, hogy a jogszabály által erre feljogosított szervek a kölcsönbevevő ellen közvetlen végrehajtást indítanak, vagy - gazdálkodó szervezetek esetén - az azt megelőző nap, amikor a kölcsönbevevő elleni csőd-, vagy felszámolási eljárás iránt benyújtott kérelmet a bíróság érkeztette. A felfüggesztő hatályú adásvételi szerződés 5. pontja szerint a felek megállapodtak abban, hogy a gépjármű tulajdonjoga a szerződés hatályba lépésének napján, a gépjármű törzskönyvének hitelező általi birtokbavételével száll át a hitelezőre oly módon, hogy az addig biztosítékként őrzött biztosíték tekintetében a letéti őrzés megszűnik és azt a hitelező saját tulajdonjogának nyilvántartásba vételéhez jogosult felhasználni.

Az egyedi kölcsönszerződés mellékletét képező Üzletszabályzat általános szerződési feltételként tartalmazta, hogy a normál devizakonstrukció azt jelenti, hogy amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a kölcsönbevevő a Kamatváltozás I. és II.-t a kölcsönbeadó Hirdetménye szerint köteles megfizetni (I.6. pont). Az Üzletszabályzat I.16. pontja szerint a tőkére vetített kamat degresszív módon kerül meghatározásra az alábbiak szerint:

a) a futamidő első 36 hónapját követően a kamat két százalékkal csökken,
b) amennyiben a teljes futamidő ötven százaléka nem éri el a 36 hónapot, abban az esetben a teljes futamidő ötven százalékat követő első teljes naptári hónapban csökken a kamat 2 %-kal. Az I.18.c) pont a mértékadó kamatlábát a svájci frank esetén a londoni bankközi piacon a mértékadó devizanemben 3 havi időtartamra jegyzett, a Reuters Monitor megfelelő oldalán naponta közzétett kínálati referencia kamatláb (három havi LONDON InterBank Offered Rate - Libor) határozta meg. Az I.22. pont szerint árfolyam: a Takarékbank Rt. által a mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos, forintban kifejezett árfolyam. Az I.23. pont alapján rendkívüli árfolyam eseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25%-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest, vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank mint jegybank által foganatosított rendkívüli intézkedés (pl. intervenció sáv eltolása, egyéb pénzüpiaci szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamát a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja.

Az I.24. pont szerint kamatváltozás

a., Kamatváltozás I.: a mértékadó kamatláb pénzpiacra bekövetkezett százalékos értékének változása függvényében a hátralévő törlesztőrészek összegét érinti kamatkülönbözet.

b., Kamatváltozás II.: (Árfolyamváltozás): a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet: Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam/mértékadó árfolyam)-1).

Az I. 29. pont alapján a kölcsön elsődleges biztosítéka a hitelező javára arra a gépjárműre alapított jelzálogjog vagy opció és/vagy a hitelezővel, mint vevővel kötött adásvételi szerződés, amely megvásárlásához a hitelező a kölcsönt a kölcsönbevevőnek folyósítja (a továbbiakban: gépjármű). Az elsődleges biztosíték nyújtására vonatkozó szerződés a kölcsönszerződés elválaszthatatlan részét képezi. Az I.30. pont szerint a kölcsön visszafizetésének biztosítására a folyósítás feltételeként a hitelező jogosult - az elsődleges biztosítékon felül - további fedezet nyújtására kötelezni a kölcsönvevőt, ezt a szerződés másodlagos biztosítékként nevesítette.

A IV.4. pont a hitelező kötelezettségei és jogai címszó alatt szabályozta, hogy a hitelező jogosult a folyósított kölcsön összege után kamatot felszámítani, a kamatszámítás a kölcsön folyósításának időpontjában az alábbi képlet alapján történik: $K_i = H_i \cdot r \cdot (t_i - t_{i-1}) / 360000$, ahol K_i a t_i időpontban számított kamat, H_i a t_i időpontban fennálló tőketartozás, r -a kamatláb százalékban, $t_i - t_{i-1}$ a t_i időpontot megelőző kamattörlesztés, illetve a folyósítás időpontja, t_i a kamatszámítás értéknapja.

A IV.7. pont szerint az esedékessé vált törlesztőrészekre jutó Kamatváltozás II.-t a hitelező utólag - a Hirdetményben közzétett gyakorisággal - terheli ki, amennyiben a még ki nem terhelt valamennyi Kamatváltozás II. összege legalább a Hirdetményben meghatározott mértéket eléri. A szerződés megszűnésekor a hitelező a ki nem terhelt valamennyi Kamatváltozás II.-t kiterhelheti, illetve jóváírhatja.

A IV.9. pont úgy rendelkezett, hogy amennyiben a kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a hitelező a hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét, és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni.

A V.6. pont szerint, amennyiben a szerződésben megjelölt „mértékadó devizanem” nem magyar forint (HUF), a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke EUR esetében a mindenkori intervenció sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az EUR keresztárfolyamának változása.

A kölcsönszerződést az opciós szerződés és a felfüggesztő hatályú vételi szerződést megelőzően a felperes által aláírt „Finanszírozási kérelem II.” megnevezésű nyomtatvány a kölcsön összegét 2.570.000 forintban, a törlesztőrészek számát 118 darabban, a mértékadó devizanemet svájci frankban, a mértékadó árfolyamot 2008. augusztus 17-én 144,92 forintban tartalmazta azzal, hogy az ügyleti kamat 17,86 %, a THM 20,57 %, a THM 2004-ben 19,40 %. A „Finanszírozási kérelem visszaigazolása” megnevezésű, ugyancsak 2008. augusztus 19-én kelt nyomtatvány ezzel azonos adatokat tartalmazott.

Az alperes 2015. július 8-án a perbeli kölcsönszerződést felmondta, a kölcsönszerződéssel kapcsolatos, a devizatörvények szerinti elszámolása 2015. április 27-én kelt.

A felperes a 2016. március 29-én előterjesztett kereseti kérelmében a törzskönyv kiadására kérte kötelezni az alperest. Ezt követően kereseti kérelmét többször módosította, majd azt a következők szerint tartotta fenn:

A perbeli kölcsönszerződés az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 205/A. § (1) és (2) bekezdésében, a Ptk. 205/B. § (1) bekezdésében, a Ptk. 209. § (1) és (4) bekezdésében, a Ptk. 209/A. § (2) bekezdésében, továbbá a Kúria 2/2011. (XII.12.) PK véleményének 2. pontjában, a 2/2014. PJE határozatban foglaltakra tekintettel érvénytelen. Ezt meghaladóan hivatkozott a Ptk. 4. § (1) és (4) bekezdésében, 200. § (2) bekezdésében és 205/C. §-ában foglaltakra. Álláspontja szerint amennyiben az általános szerződési feltétel és az egyedi szerződésbe foglalt feltétel egymástól eltér, az utóbbi válik a

szerződés részévé, ebből következően pedig a 205/C. §-a alapján a felperes fizetési kötelezettségeire nem az általános szerződési feltétel, hanem a „Finanszírozási kérelem II.” nyomtatványban is rögzített törlesztési ütemezés tervezet az irányadó. Arra hivatkozott, hogy az Üzletszabályzat és Hirdetmény nem vált a szerződés részévé, mert azt a szerződés megkötésekor a felperes nem kapta meg, azt az autókereskedés munkatársa vele nem ismertette. Az alperesi jogelőd nem tett eleget a 6/2013. PJE szerinti tájékoztatási kötelezettségének az árfolyamváltozás lehetőségével, kockázatával kapcsolatban, az alperes eljárása nem felelt meg az 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 203. § (1) bekezdésben foglaltaknak.

Másodlagosan hivatkozott arra, hogy a kölcsönszerződés érvénytelen, mert az nem határozza meg a törlesztőrészlet összegét devizában, és nem jelöli meg az átszámítás alapjául szolgáló devizaárfolyamot sem, ezért a Hpt. 213. § (1) bekezdésébe ütközik.

Harmadlagosan arra hivatkozott, hogy a kölcsönszerződés nem határozta meg az ügyfelet terhelő valamennyi költséget és azok összegét, így az nem felel meg a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) és c) pontjában írtaknak.

Negyedlegesen a szerződés semmisségének megállapítását kérte a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján mert az nem tartalmazza a törlesztőrészletek számát.

Ötödlegesen arra hivatkozva kérte az érvénytelenség megállapítását, hogy az alperesi jogelőd részéről azt aláíró személy nem volt jogosult a szerződéskötésre. Kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 857.150 forint és ezen összeg után 2015. július 8. napjától számított késedelmi kamat megfizetésére a Ptk. 237. § (2) bekezdés és a Ptk. 361. § (1) bekezdés alapján. Kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest a kölcsönszerződéssel érintett gépjármű törzskönyvének a kiadására. Hivatkozott arra, hogy a Kúria egyedi ügyben született határozata alapján (Pfv.V.21.971/2015/6.) az állapítható meg, hogy a perbeli gépjármű törzskönyve nem önállóan, a mindenkorli fizetési kötelezettség teljesítésére, hanem egymásra épülő kötelezettségként az opció, valamint elidegesítési és terhelési tilalom kikényszeríthetősége érdekében került az alperes birtokába.

Az alperes a módosított kereseti kérelem elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a felperest nem az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül kell megítélni, tekintettel arra, hogy jogi végzettséggel rendelkezik. Részletes kimutatást adott elő arra vonatkozóan, hogy a szerződés felmondására tekintettel az alperesnek nem áll fenn tartozása a felperessel szemben. Rámutatott, hogy az egyedi kölcsönszerződés aláírásával az Üzletszabályzat és a Hirdetmény a szerződés részévé vált. A felperes eredménnyel nem hivatkozhat arra, hogy az azokban foglaltakat nem ismerte meg. A felperes ezzel kapcsolatos előadását a perben meghallgatott tanú vallomása sem támasztja alá. Álláspontja szerint az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás a jogszabályoknak megfelelő tartalmú volt, az eleget tett a 6/2013. PJE-ben, valamint az EUB C-26/13. és C-186/16. számú ítéletében foglaltaknak. Hangsúlyozta, hogy a 2/2014. PJE határozatból következően a felperes nem hivatkozhat eredménnyel arra, ha a tőle elvárható kellő körültekintést elmulasztva járt el a szerződéskötéskor. Álláspontja szerint amennyiben a törvényszék a részleges érvénytelenséget állapítaná meg arra figyelemmel, hogy a szerződés a kamat százalékos mértékét nem tartalmazza, úgy ez az érvénytelenségi ok a kamat százalékos meghatározásával kiküszöbölhető. Előadta, hogy a felek között a szerződés elszámoltak tekintendő. Az ügyleti kamatot, a szerződés kezelési díjakat, felmondási eljárási díjat az egyedi kölcsönszerződés valamint az annak elválaszthatatlan részét képező Üzletszabályzat és a Hirdetmény együttesen tartalmazza. A törzskönyv, mint ingóság tulajdonjogilag nem feltétlen osztja a gépjármű tulajdonjogi sorsát. A felperes a szerződés érvénytelenségére, az alaki követelmények megsértése, vagy akarathányra sem hivatkozhat eredményesen. Az autókereskedéssel kötött együttműködési megállapodás szerint a Ptk. 219. §, 222. § és 474. § alapján az autókereskedő alkalmazottja az ügyleti képviselőre jogosult volt, az alperesi jogelőd a Hpt. 6. §-a hatálya alá tartozott, rá nem vonatkozott a Hpt. 47. § (1) bekezdése. Hivatkozott a Hpt. 2. számú mellékletének I.12.b. pontjára. A Ptk. 221. § (1) bekezdése lehetővé

tette a szerződés utólagos jóváhagyását az alperes részéről még akkor is, ha arra nem jogosult személy írta alá az ő képviselőjében. E körben hivatkozott a BH1990.181. és a BH1994.501. számú eseti döntésre.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a peres felek között létrejött kölcsönszerződés az ügyleti kamat éves százalékos mértékének feltüntetése hiányában érvénytelen. Az érvénytelenség okát megszüntetve a szerződést érvényessé nyilvánította azzal, hogy az ügyleti kamat éves százalékos mértéke a szerződés megkötésekor 18,73 %. Kötelezte az alperes, hogy 15 napon belül adja a felperes birtokába az ... forgalmi rendszámú, ... alvázszámú Volkswagen Passat típusú gépkocsi törzskönyvét. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 154.200 forint perköltséget. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül leletezés terhével fizessen meg 102.780 forint eljárási illetéket.

A törvényszék ítéletének indoklásában arra az álláspontra helyezkedett, hogy az Üzletszabályzat általános szerződési feltételként a szerződés részévé vált. A felperes maga sem vitatta, hogy az egyedi kölcsönszerződést aláírta, az pedig tartalmazta, hogy a hitelfelvevő az Üzletszabályzatot megismerte, annak tartalmát magára nézve kötelezőnek fogadja el. Hangsúlyozta, hogy sem a felperes előadásából, sem a perben meghallgatott tanú vallomásából nem volt megállapítható, hogy az ügyletkötés során az Üzletszabályzat kérdése szóba került volna, a felperes azt bármikor hiányolta volna. Rámutatott, hogy az alperesnek nem volt kötelezettsége az általános szerződési feltételek felperes részére történő átadása, azokat csak megismerhetővé kellett tennie a felperes számára. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint akkor kell az általános szerződési feltételeket megismerhetővé tenni, ha az ügyfél az erre vonatkozó igényét jelzi. Rögzítette, hogy az általános szerződési feltétel a szerződés részévé válik akkor is, ha azt a felek nem tárgyalták meg. Az egyedi megtárgyalás csak arra az eredményre vezet, hogy a feltétel ebben az esetben a továbbiakban már egyedi és nem általános szerződési feltételnek minősül. Mindkét esetben azonban a kérdéses feltétel a szerződés részévé válik (Ptk. 205/A. § és 205/B. §).

A szerződés alakiságával kapcsolatos felperesi kereseti kérelmet ugyancsak alaptalannak találta. Rögzítette, hogy amennyiben arra nem jogosult írta volna alá a szerződést az alperes nevében, az nem a szerződés érvénytelenségét eredményezné. Ebben az esetben a szerződés létre nem jöttéről lehetne beszélni. Ugyanakkor a szerződés utólagos jóváhagyásaként értékelendő az, hogy az alperes a szerződésnek megfelelően a kölcsönt a felperes számára folyósította. A szerződés a felek között az álképviselő eljárásával a Ptk. 221. §-a alapján létrejött, az írásbeliség követelménye teljesült.

A felperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy a kölcsönszerződés nem tartalmazza a törlesztőrészek számát, összegét és esedékességét, mert az egyedi kölcsönszerződés mindezeket egyértelműen feltünteti, mint ahogy a THM mértékét is. A szerződés semmissége a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) és c) pontja alapján nem állapítható meg, különös tekintettel arra, hogy a felperes nem határozta meg, milyen költségek feltüntetésének elmaradását hiányolja. Mind az egyedi szerződés, mind az Üzletszabályzat V.6. pontja egyértelművé tette, hogy deviza alapú kölcsönről van szó. Az árfolyamváltozás hatásának kiszámítása is szerepel a szerződésben. Az egyedi szerződés és az Üzletszabályzat nem térnek el egymástól, az Üzletszabályzat az egyedi szerződéshez képesti további szabályokat tartalmazta. Az árfolyamkockázat körében a felperes és a tanú előadásából az állapítható meg, hogy a felperes nem kapott több, vagy eltérő tájékoztatást az írásba foglalthoz képest. Az Üzletszabályzatnak a Kamatváltozás II-re vonatkozó rendelkezése és annak V.6. pontja egyértelművé tette, hogy létező és valós az az árfolyamkockázat, amelyet teljes mértékben a felperesnek kell viselnie.

A felperes kereseti kérelmét az érvénytelenség körében kizárólag abban a vonatkozásban találta alaposnak, hogy a Hpt. 213. § (1) bekezdésében foglaltak ellenére az egyedi szerződés nem

tartalmazza az ügyleti kamat százalékos mértékét. Az elsőfokú bíróság elfogadva az alperes számításait rámutatott, hogy azok alapján a szerződéskötéskori ügyleti kamat mértéke százalékos mértékben meghatározható. Rögzítette, hogy egyik peres fél sem kérte az érvényessé nyilvánítás, mint jogkövetkezmény alkalmazását, pedig a százalékos kamatmérték hiányának orvoslására ez lett volna a helyes jogkövetkezmény. A bíróság a kérelemhez kötöttség hiányát kihasználva döntött úgy, hogy a szerződést érvényessé nyilvánítja. Arra nem volt lehetőség, hogy a kamat százalékos mértékének tisztázása érdekében a bíróság szakértőt rendeljen ki, mert egyik peres félnek sem volt ilyen indítványa. A törvényszék kellő indokát tudja adni, hogy az alperes általi levezetés miért érthető, miért helyes. Ha az alperesi levezetés nem lett volna alkalmas az érvényessé nyilvánítás megalapozásához, akkor sem lehetett volna hivatalból szakértőt kirendelni, ebben az esetben a bíróság csak megállapította volna az érvénytelenséget, a jogkövetkezmény tekintetében nem adott volna helyt egyáltalán a felperes keresetének.

A megtérítési igénynek a bíróság nem adott helyt arra figyelemmel, hogy a felperes azt nem állította, hogy a kamatot nem a szerződésnek megfelelően számolta az alperes. A törvényszék álláspontja szerint az érvénytelenség kiküszöbölése visszatérítési kötelezettséget nem eredményez. Alaposnak találta a kereseti kérelmet a törzskönyv kiadására irányuló részében is. Utalt arra, hogy az opciós szerződés az annak megkötésétől számított 5 év elteltével megszűnt, ezért az alperes az opciós jogának fennállására már nem hivatkozhat. A törvényszék nem találta alaposnak az alperes védekezését arra vonatkozóan, hogy a törzskönyv letétbe helyezése atipikus biztosítéknak tekintendő. Az Üzletszabályzat IV.9. pontja rendszertanilag az alperesi kötelezettségek körében szabályozta a törzskönyv kiadására vonatkozó kötelezettséget. A VI.1. pontból és a VI.1. pont második fordulatából következően a törzskönyv letétbe helyezésére kifejezetten a hitelező javára biztosított vételi jog, vagy jelzálogjog és annak biztosítására létrejövő elidegenítési és terhelési tilalom bejegyzésével összefüggésben került sor. Sem az Üzletszabályzat VI.1. pontjából, sem a kölcsönszerződésből, sem az opciós szerződésből nem következik, hogy a kölcsön visszafizetésének biztosítékaként került volna megfogalmazásra a törzskönyv alperes általi birtoklása, ezért a törzskönyv visszatartása, mint biztosíték nem a kölcsönszerződéshez, hanem az opciós szerződéshez kapcsolódik.

Az elsőfokú bíróság a perköltségről a Pp. 78. § (1) és (2) bekezdése alapján rendelkezett.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen annak megváltoztatását, a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását kérte valamennyi, a módosított kereseti kérelemben megjelölt jogcím alapján azzal, hogy az ítélet tábla kötelezze az alperest a felperes részére 857.150 forint és annak 2015. július 8. napjától járó késedelmi kamata megfizetésére, egyúttal a szerződést az ítélethozatalig terjedő időre nyilvánítsa hatályossá. Másodlagosan ugyancsak az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását, harmadlagosan az elsőfokú ítélet megváltoztatását, a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását kérte azzal, hogy az ítélet tábla mellőzze az elsőfokú ítéletből annak megállapítását, hogy az ügyleti kamat éves százalékos mértéke a szerződés megkötésekor 18,73 % volt. Emellett az elsőfokú bíróság ítélete egyéb rendelkezéseinek helybenhagyását kérte.

Arra hivatkozott, hogy a kölcsönszerződésben hivatkozott Üzletszabályzat és Hirdetmény nem vált a szerződés részévé. Az általános szerződési feltételek az egyedi szerződésben rögzített feltételektől eltérnek, így utóbbiak képezik a szerződés részét. Az alperes nevében eljáró személy a felperest tévesen tájékoztatta a szerződéses konstrukció feltételeiről, az árfolyamkockázatról való tájékoztatás nem felelt meg a Kúria 6/2013. PJE döntés 3. pontjában foglaltaknak. A kölcsönszerződés nem határozta meg a törlesztőrészlet összegét devizában, nem jelölte meg az átszámítás alapjául szolgáló

devizaárfolyamot sem, így az a Hpt. 213. § (1) bekezdés alapján semmis. A kölcsönszerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) és c) pontjába ütközik, mert az nem tartalmazta az ügyfelet terhelő valamennyi költséget és azok összegét. A Hpt. 213. § (1) bekezdés d) pontja alapján a szerződés semmis, mert az nem tartalmazza a törlesztőrészletek számát. Változatlanul hivatkozott arra, hogy a perbeli kölcsönszerződés alaki okból is érvénytelen.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A fellebbezés az alábbiak szerint alapos:

A fellebbezésben írtakra tekintettel az ítéletábrának az ötödleges fellebbezési kérelemben foglaltakra figyelemmel először azt kellett vizsgálnia, helytálló-e az elsőfokú bíróság álláspontja a szerződés létrejöttével kapcsolatban.

A fellebbezés az alakiságra vonatkozó követelmény megsértéseként hivatkozik arra, hogy a pénzügyi intézet részéről aláíró személy nem volt jogosult a hitelező képviselőjére. Az ítéletábra a fellebbezésben írtakra tekintettel szükségesnek látja hangsúlyozni, hogy a szerződés létrejötte vagy létre nem jötte nem azonos a szerződés érvénytelenségének (semmisségének) kérdésével. Az érvénytelenség csak létrejött szerződés kapcsán értelmezhető.

Az ítéletábra osztja az elsőfokú bíróság álláspontját azzal kapcsolatban, hogy a perbeli szerződés létrejött. Az elsőfokú ítélet indokolása annyiban szorult pontosításra, hogy az alperes részletes előadást tett arra nézve, hogy az autókereskedés munkatársa képviselői joggal rendelkezett a szerződéskötés során. Ezt az előadást, az abban foglaltak ténybeli alapját, az ahhoz kapcsolódó jogi érvelést a felperes érdemben sem az első- sem a másodfokú eljárásban nem vitatta. Ebből következően a törvényszék ítéletében írtaktól eltérően az autókereskedés munkatársa nem álképviselőként, hanem az alperes képviselőjére jogosultként írta alá a perbeli szerződést. Ezzel a szerződés az alakiságra vonatkozó követelmények betartása mellett létrejött. Megjegyzi az ítéletábra, hogy a törvényszék azt egyébként helyesen fejtette ki, hogy az álképviselő eljárásának jóváhagyása a szerződés létrejöttét eredményezi.

Az ítéletábrának ezt követően a 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 6.a) pontja alapján először abban kellett állást foglalnia, hogy a felperes által az első- és másodfokú eljárásban hivatkozott semmisségi okok fennállnak-e. Miután a hivatkozott PK. vélemény szerint a semmisségre alapított érvénytelenségi keresetben a fél által meghatározott semmisségi okok sorrendje a bíróságot nem köti, az ítéletábra először a főszolgáltatás körébe tartozó árfolyamkockázatról való tájékoztatás megfelelőségét vizsgálta.

Az elsőfokú bíróság azt helyesen állapította meg, hogy az Üzletszabályzat és a Hirdetmény általános szerződési feltételként a szerződés részévé vált. A felperes a szerződés aláírásával egyértelműen és kifejezetten elismerte, hogy az általános szerződési feltételeket megismerte, azokat magára nézve kötelezőnek fogadja el. A teljes bizonyító erejű magánokiratba [1952. évi III. törvény (Pp.) 196. § (1) bekezdés b) pont] foglalt kölcsönszerződéssel szemben a felperesnek kellett volna bizonyítania, hogy az általános szerződési feltételek nem voltak ismertek számára a szerződéskötés időpontjában. A felperes azonban e bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget. Az elsőfokú ítélet indokolása e körben annyiban szorult módosításra, hogy a törvényszék álláspontjától eltérően az általános szerződési feltétel a Ptk. 205/B. § (1) alapján csak akkor válik a szerződés részévé, ha annak alkalmazója a másik fél számára lehetővé tette a megismerést. Téves tehát a törvényszék ítéletének indokolása, miszerint az általános szerződési feltételt csak akkor kell megismerhetővé tenni, ha az az ügyfél az erre vonatkozó igényét jelzi.

Miután az általános szerződési feltételek a szerződés részévé váltak, az egyedi szerződés és az Üzletszabályzat együttes vizsgálata alapján lehet állást foglalni abban a kérdésben, hogy az árfolyamkockázatról való tájékoztatás megfelelő volt-e. E kérdés vizsgálatát folyamatosan el kell végezni, és azt az EUB határozataiban is kimutathatóan egyre mélyebben kibontott értelmezés alapján kell eldönteni.

Az Üzletszabályzat V. 6. pontja, egybevetve azt az alperes által hivatkozott, az Üzletszabályzat további pontjaival - az I.18.c), I.21., I.22. I.23., I.24., I.25.b), I.25.c), IV. 4. és IV. 7. ponttal - az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően nem tesz eleget az EUB C-26/13. számú, az EUB C-51/17., az EUB C-126/17. és az EUB C-186/16. számú ítéletben foglaltak követelményeknek.

Az EUB C-26/13. számú ítélet rendelkező rész 2. pontja szerint a 93/13/EGK irányelv 4. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek világosnak és érthetőnek kell lennie. E követelményen pedig nem kizárólag azt kell érteni, hogy az érintett feltétel nyelvtani szempontból kell, hogy érthető legyen, hanem annak tájékoztatást kell nyújtania átlátható jelleggel a szerződésben meghatározott külföldi pénznem átváltási mechanizmusának konkrét működéséről, az e mechanizmust és a kölcsön folyósítását meghatározó többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszonyról oly módon, hogy a fogyasztónak módjában álljon egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni a számára ebből eredő gazdasági következményeket. Az EUB C-126/17. számú ítélet 29. pontja alapján az átláthatóság követelményét kiterjesztően kell értelmezni. Az EUB C-51/17. számú ítélet 73-76. pontjaiból következően a tájékoztatásnak alkalmasnak kell lennie arra, hogy a kölcsönfelvevő tájékozott és megalapozott döntést hozhasson. A tájékoztatásnak ki kell terjednie legalább a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására (74. pont). A kölcsönfelvevőnek egyrészt világos tájékoztatást kell kapnia arról, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben jövedelmét kapja leértékelődik, azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották. Másrészt a banknak fel kell hívnia figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra (75. pont). További követelmény, hogy a fogyasztó számára ténylegesen lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a szerződés összes feltételeit megismerhesse (76. pont). Az EUB C-51/17. számú ítélet utal az EUB C-186/16. számú ítéletre, ami az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatással szemben megfogalmazott átláthatóság követelményét akként értelmezi, hogy az érthető megfogalmazásnak a tájékoztatás abban az esetben felel meg, ha az feltünteti azon mechanizmus konkrét működését is, amelyre az érintett feltétel utal, valamint adott esetben az e mechanizmus és a többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszonyt, vagyis a tájékoztatásnak ki kell térnie a fogyasztó kötelezettségvállalását esetlegesen befolyásoló, valamennyi olyan tényezőre, amely révén felmerheti, különösen az általa felvett hitel teljes költségét. A fogyasztónak a tájékoztatás alapján képesnek kell lennie arra, hogy felmérje e költségeket, a hitelszerződésnek említést kell tennie a szerződés tárgyát képező szolgáltatások jellegénél fogva elengedhetetlennek tekintett információkról (44. és 47. pont).

Az alperes által alkalmazott árfolyamkockázati tájékoztatás az EUB ítéleteiben kifejtettekhez képest nem felel meg az egyértelműség, világosság és átláthatóság követelményének. A hitelező az árfolyamkockázati tájékoztatást az általános szerződési feltételek több különböző fejezetében és alpontjában helyezte el, így a tájékoztatás tényleges és valós tartalmának a feltárásához és megértéséhez az üzletszabályzat I.6., I.17., I.18.c), I.21., I.22., I.23., I.24., I.25.b. és I.25.c., valamint

a V.6. pontjainak összevetésére és együttes értelmezésére volt szükség. Az üzletszabályzatban elszórva szereplő tájékoztatás nem volt alkalmas arra, hogy a felperes az árfolyamkockázat valós tartalmát felismerje, tekintettel arra, hogy az alperes nem hívta fel a felperes figyelmét az egyes szerződési rendelkezések közötti összefüggésekre. Az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás tisztességtelensége azért állapítható meg, mert az általános szerződési feltételek megfogalmazása, elhelyezése kizárták annak a lehetőségét, hogy az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó a reális kockázatot felismerje. Ezt erősíti az a körülmény is, hogy az árfolyamváltozást az alperes megtévesztő módon kamatváltozásként tüntette fel az üzletszabályzatban. Az alperesi árfolyamkockázatról való tájékoztatás egyáltalán nem mutatta be az árfolyamkockázat mechanizmusát. A V.6. pont abból mindössze egyetlen tényezőt, a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatot mutatja be, ugyanakkor ez sem tér ki a kockázat mibenlétére, annak jellegére. Sem a V.6. pont, sem a I. pont hivatkozott alpontjai nem mutatták be világosan és átláthatóan a fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázatot nemcsak a forintnak svájci frankhoz viszonyított leértékelődése jelenti, hanem annak részét képezi a deviza kamatláb változása is (EUB C-51/17. számú ítélet 74. pont). A tájékoztatás nem tér ki arra, hogy akár az árfolyamváltozás, akár a deviza kamatláb változás egyenes, lineáris összefüggésben áll-e a törlesztőrészek növekedésével, a fogyasztóra rótt gazdasági következményekkel, vagy ezek a hatások összeadódnak, kumulatívak, adott esetben nem egyenesen arányosak a bekövetkezett változás mértékével. Nem tér ki arra sem a tájékoztatás, hogy a törlesztőrészek forintban megfizetendő ellenértékének jelentős mértékű növekedése korlátlan, vagy korlátos-e.

A felperes nem lehetett tisztában az írásbeli tájékoztatás alapján az árfolyamkockázat tényleges mibenlétével. A tájékoztatás nem tette lehetővé, hogy a fogyasztó értékelje a leértékelődésnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt konkrét gazdasági következményeit is. E körben különös jelentőséget tulajdonított az ítélet annak, hogy a C-186/16. számú ítélet (Andriuc ítélet) 3. pontjában megfogalmazott követelményt a bíróság akként értelmezi, hogy a „límtálható” és „további kockázat” kifejezéseknek a perbeli árfolyamkockázatról való tájékoztatáson belüli jelentéstartalmát sem pusztán nyelvtanilag, hanem a szerződéskötés időpontjában az akkor fennálló körülmények alapján a fogyasztó döntését motiváló előreláthatóság keretei közé helyezve kell értelmezni.

Mindezek alapján az ítélet az EUB C-186/16. számú ítélet rendelkező részének 2. és 3. pontjába írtakra is figyelemmel azt állapította meg, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás nem felel meg a 93/13/EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdésének, ezért az - figyelemmel arra, hogy a jellegadó szolgáltatás körén belül értékelendő - a 4. cikk (2) bekezdés utolsó fordulata tekintettel a Ptk. 209/A § (2) bekezdése alapján tisztességtelen.

Minezekből következően annak nincs ügyszó jelentősége, hogy az elsőfokú bíróság azt helyesen állapította meg, hogy a felperesnek a Hpt. 213.§ (1) bekezdés e) pontjára alapított kérelme alaptalan, a szerződés tartalmazza a törlesztőrészek számát, összegét, a törlesztési időpontokat. Nincs olyan jogszabályi előírás, ami alapján a forintban meghatározott törlesztőrészeket devizában is fel kellene tüntetni a szerződésben. Miután a szerződés érvénytelensége az árfolyamkockázatról való nem megfelelő tájékoztatás alapján megállapítható, a Hpt. 213.§ (1) bekezdés b) és c) pontjára alapított kereseti kérelmet, az e körben előterjesztett fellebbezést a másodfokú bíróság érdemben nem vizsgálta. Megjegyzi az ítélet, hogy az elsőfokú ítélet indokolása önellentmondó abban a részében, hogy a felperes nem jelölte meg, pontosan milyen költségek feltüntetésének elmaradását hiányolja. Amennyiben a felperes a keresetében arra hivatkozik, hogy a szerződés nem felel meg a Hpt. 2013. § (1) bekezdés b) és c) pontjában írtaknak, mert a költségeket nem tartalmazza, ugyanakkor az ügyleti kamat és a szerződés szerinti THM összevetéséből az állapítható meg, hogy valamilyen költséggel a hitelező számolt, de azt a

szerződésben nem nevesítette, a fogyasztótól nem várható el, hogy a nem nevesített költségelemre vonatkozóan a pénzügyi intézet helyett további előadást tegyen.

További módosításra szorul az elsőfokú ítélet indokolása annyiban, hogy a 2014. évi XL. törvény (DH2 törvény) 37.§ (1) bekezdése a Ptk. 239/A.§ (1) bekezdéséhez képest speciális rendelkezést tartalmaz, ezért a jelen eljárásban az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása nélkül csupán a szerződés érvénytelensége megállapításának nincs helye. Az ítélet tábla hangsúlyozza, hogy a 2/2010. (VI.28.) PK vélemény 5.a) pontja szerint az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása körében a fél kérelmének tartalma a bíróságot nem köti, a kereseti kérelemhez kötöttség nem érvényesül. Szükségesnek tartja az ítélet tábla kiemelni azt is, hogy az elsőfokú ítélet indokolásában kifejtett okfejtéstől eltérően amennyiben a bíróság úgy ítéli meg, hogy a perben vitatott kérdés megválaszolása különleges szakértelemet igényel [Pp.177.§ (1) bekezdés], akkor a feleket a szakértő kirendelésének szükségességéről tájékoztatnia kell és a szakértő kirendelését csak akkor mellőzheti, ha a fél felhívás ellenére a szakértői díjat nem előlegezi meg.

Tekintettel arra, hogy az árfolyamkockázatról való tájékoztatás tisztességtelensége az egész szerződés érvénytelenségét eredményezi, a részleges érvénytelenséget megállapító elsőfokú ítéletet az ítélet tábla a Pp. 253. § (2) bekezdés alapján megváltoztatta.

Mivel az elsőfokú bíróság az eltérő jogi álláspontja folytán a lehetséges jogkövetkezményeket, azok alkalmazását nem vizsgálta, e körben az eljárás folytatása szükséges, ezért az ítélet tábla az iratokat az elsőfokú bíróságnak a Pp. 253. § (4) bekezdése alapján visszaküldte.

Az elsőfokú bíróságnak vizsgálnia kell, hogy a jellegadó szolgáltatáshoz, a szerződés fő tárgyához kapcsolódó árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tisztességtelensége, vagyis a szerződés érvénytelensége esetén milyen jogkövetkezmények alkalmazandók.

E körben több megoldás is lehetséges. A Kúria 2019. június 20-i ajánlása szerint (amely nem jogszabály, a bíróságok számára kötelező erővel nem bír) az egyik lehetőség az, hogy a szerződés érvényessé nyilvánítása, mint egyetlen alkalmazható érvénytelenségi jogkövetkezmény keretén belül a kirovó pénznem a forint válik, és az ügyleti kamat az irányadó forintkamat szerződéskötéskori értékének a szerződésből megállapítható kamatfelárral növelt mértékével egyenlő. A másik megoldás az ajánlás szerint az, hogy a szerződés egyéb rendelkezéseinek érintetlenül hagyása mellett a bíróság a deviza/forint átváltási árfolyamot maximálja a szerződésben rögzített kamatmérték forintosítási fordulónapig történő érintetlenül hagyásával. Bár jellemzően a fogyasztó érdekét az szolgálja, hogy a felvett hitelösszeget ne egyösszegben, kamatokkal terhelten kelljen visszafizetnie a hitelezőnek, elvileg nem zárható ki az sem, hogy a bíróság a szerződés érvénytelenségének megállapítása mellett azt nem nyilvánítja érvényessé, hanem az érvénytelenség jogkövetkezményeit úgy alkalmazza, hogy az érvényessé nyilvánítás során csupán arra van figyelemmel, a fogyasztót pénztartozás terheli, a pénztartozás után jár kamatot pedig a nemzeti jog diszpozitív rendelkezései alapján (Ptk. 321. §, Ptk. 232. §) határozza meg. Az elsőfokú bíróságnak az érvénytelenség jogkövetkezményei alkalmazása során figyelemmel kell lennie az EUB C-118/17. számú ítélet 53. és 54. pontjára, valamint az EUB C-260/18. számú ítélet 56., 62. és 68. pontjában foglaltakra. Megjegyzi az ítélet tábla, hogy a lehetséges, a korábbiak szerinti jogkövetkezményeken belül a Kúriának az árfolyamkockázat kiküszöbölésére vonatkozó ajánlása az újabb, az EUB C-260/18. számú ítélete tükrében értékelendő arra is figyelemmel, hogy a ténylegesen teljesített törlesztési részletekhez képest a fogyasztó számára minden olyan eset előnyösebb amikor az árfolyamváltozás figyelembe vehető mértékét meghaladta a pénzügyi intézet által az egyes törlesztőrészletek meghatározása során alapul vett árfolyamváltozás. Az elsőfokú bíróságnak ebben

az esetben mérlegelnie kell milyen mértékű az az árfolyamkockázat, amivel a fogyasztónak akkor is számolnia kellett, ha egyébként az árfolyamkockázat mechanizmusára, az azzal kapcsolatos körülményekre az pénzüintézet nem adott megfelelő tájékoztatást.

A peres feleknek a másodfokú eljárásban felmerült költségét az ítéltábla a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ alapján állapította meg, annak viselése tárgyában az elsőfokú bíróságnak kell döntenie.

Győr, 2019. november 13.

Dr. Zámbó Tamás sk.
a tanács elnöke

. Szalay Róbert sk.
előadó bíró

Dr. Maurer Ádám sk.
bíró